

Передмова

Сьогодні історія мистецтва та архітектури є важливою складовою частиною системи художньої освіти. Особливої актуальності набуває проблема сучасного навчально-методичного забезпечення вищих навчальних закладів. Останнім часом виникла потреба у створенні систематизованих праць із історії зарубіжного й вітчизняного мистецтва та архітектури. Необхідність у таких працях здебільшого продиктовано всезростаючим зацікавленням гуманітарними науками загалом та мистецькою культурою зокрема.

Пропонований навчальний посібник із дисципліни “Історія мистецтва та архітектури” призначено для студентів-дизайнерів та реставраторів I і II курсів освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр”. Цей курс є одним із базових у теоретичній підготовці бакалаврів за напрямом 6.020002 “Дизайн”. Він уперше знайомить студентів зі світовими художніми системами, закладає основи розуміння форми і стилістики у мистецтві.

Курс має міждисциплінарні зв’язки з курсами “Історія дизайну”, “Типи будинків і архітектурні конструкції”, “Основи декоративно-ужиткового мистецтва” тощо, надає матеріал для наукових досліджень та проєктування, вправ та клаузур, що супроводжують усе навчання. Предмет теоретичного курсу “Історія мистецтва та архітектури” – вивчення генезису та етапів історичного розвитку живопису, графіки, скульптури, архітектури та декоративно-ужиткового мистецтва від первісного суспільства до сьогодення.

Цей курс має на меті дати студентам основні знання з теорії візуального мистецтва, починаючи від генеральної ієрархії видів і жанрів, включно з аналітичним розглядом тектонічних структур об’ємно-просторових творів, а також декоративної та зображально-пластичної композиції.

Отже, основна мета курсу – вивчення студентами основних еволюційних фаз світового й вітчизняного мистецтва та архітектури, ознайомлення з мистецькими шедеврами, стильовими особливостями мистецтва й архітектури різних часів; творчими методами відомих митців; формування професійного світогляду студентів-дизайнерів.

Вивчення дисципліни передбачає цілий комплекс завдань, із-поміж яких основними є такі:

- формувати художню картину світу через оволодіння системою мистецьких знань;
- надати розуміння мистецтва як культурного феномена;
- навчити студента професійній аналітичній оцінці витвору мистецтва, вмінню ідентифікувати витвір із певною епохою, майстром, стилем, філософською і науковою концепцією.

Унаслідок вивчення навчальної дисципліни студент повинен бути здатним продемонструвати певні результати навчання.

Студент повинен знати:

- періоди та хронологію розвитку мистецтва від давнини до сьогодення;
- художні стилі, напрямки та течії мистецтва;
- імена видатних майстрів, їх життєвий та творчий шлях;
- видатні твори архітектури, скульптури, живопису, графіки, що входять до скарбниці зарубіжного та вітчизняного мистецтва;

уміти:

- пояснювати, узагальнювати й оцінювати особливості розвитку мистецтва;
- розрізняти пам'ятки мистецтва за авторством, назвою, художнім стилем;
- проводити мистецький аналіз творів;
- володіти професійною термінологією.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей загальних:

- розвиток загальної ерудиції;
- здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність оцінювати й забезпечувати якість виконуваних робіт;

фахових:

- здатність продемонструвати знання й розуміння проблем мистецтва;
- застосування відповідних теоретичних знань для аналізу історичних пам'яток, творів дизайну, дизайнерських та реставраційних проєктів;
- формування умінь використовувати отримані теоретичні знання у процесі самостійної творчої діяльності (дизайн-проєктуванні чи реставрації окремих виробів і предметних комплексів);
- виховання високого рівня художньо-естетичного смаку і креативного підходу в поєднанні традицій та новацій у професійній діяльності.

Автори навчального посібника намагалися максимально застосувати між-дисциплінарний підхід до викладу матеріалу, реалізувати в тексті ідею синтезу мистецтв. У зв'язку з цим укладено структуру посібника, в основі якого лежить модель класичного історизму з використанням хронології та традиційної класифікації течій і стилів. На перший план висунуто стилеві риси, сукупність яких визначає обличчя тієї чи іншої епохи. Проте це зовсім не означає, що історія мистецтва та архітектури трактується тут як історія стилів. Авторами продумано періодизацію, виділено основоположні риси, характерні для певних періодів. Картина розвитку мистецтва простежується як по окремих етапах, так і на прикладі творчості найвизначніших представників того чи іншого періоду.

У посібнику послідовно розглядаються питання історичного розвитку світового мистецтва та архітектури на основі синтетичного розуміння феноменології художніх творів. Навчальний посібник (частина I) розкриває принципи утворення композиції в різних видах мистецтва, знайомить із засобами художньої виразності та особливостями живопису, графіки, скульптури, архітектури та декоративно-ужиткового мистецтва від часів первісного суспільства і до XVIII століття включно. Викладання історії української архітектури та мистецтва проводиться синхронно із висвітленням історико-мистецьких процесів світової художньої культури.

Цей посібник складається з восьми проілюстрованих розділів. Кожен розділ містить запитання для самоперевірки та контролю знань, покликані допомогти студентам у підготовці до занять. Для полегшення пошуку необхідних даних наприкінці книги розміщено предметний покажчик, в якому зазначено сторінки, де згадується мистецький термін; наведено список літератури, рекомендованої для більш глибокого вивчення предмету.

Сподіваємося, що навчальний посібник “Історія мистецтва та архітектури” допоможе орієнтуватися серед чималого корпусу теоретичних питань, а в сприйнятті текстової частини допоможуть ілюстрації творів.

Навчальний посібник адресовано студентам мистецького напрямку вищих навчальних закладів освіти, викладачам, методистам. Він може бути корисним усім, хто вивчає історію мистецтва та архітектури або цікавиться нею.